

Inspectie van het Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Stichting Vrijescholen Ithaka

Onderzoek bestuur en scholen

Vierjaarlijks onderzoek

Datum vaststelling: 18 oktober 2022

Samenvatting

Minstens één keer in de vier jaar onderzoekt de onderwijsinspectie ieder bestuur in Nederland. We hebben bij Stichting Vrijescholen Ithaka (hierna: Ithaka) onderzocht of de sturing door het bestuur op de kwaliteit van het onderwijs op de scholen op orde is, of er sprake is van deugdelijk financieel beheer en hoe dit bijdraagt aan de kernfuncties van het onderwijs (zie Onderzoekskader 2021).

Wat gaat goed?

Het bestuur heeft de voorwaarden voor besturing op orde gebracht door het inrichten van een stafbureau met voldoende expertise.

Het bestuur heeft een duidelijke visie op goed onderwijs en daarvan afgeleide doelen en ambities. Omdat deze visie in gezamenlijkheid is ontwikkeld, weet iedere betrokkene bij het bestuur waaraan gewerkt wordt.

Via het stelsel van kwaliteitszorg heeft het bestuur voldoende zicht op de kwaliteit van de scholen.

Er is sprake van deugdelijk financieel beheer. Het bestuur kan nu en in de nabije toekomst voldoen aan de financiële verplichtingen om het onderwijs te verzorgen.

Wat kan beter?

Het intern toezicht kan beter toezicht houden door met elkaar af te spreken welke doelen bereikt dienen te worden en hoe men hier zicht op houdt.

Het bestuur kan beter met de scholen afspreken wat er na een audit verwacht wordt van de scholen. Tevens kan het bestuur meer differentiëren in de interventies die zij heeft als de ontwikkeling van de onderwijskwaliteit niet zo loopt als verwacht.

We geven het bestuur mee om nog eens met de geledingen in gesprek te gaan over de meerwaarde van het vrijeschoolonderwijs en welke relatie dit heeft met (de resultaten op) de basisvaardigheden.

Bestuur: Stichting Vrijescholen Ithaka

Bestuursnummer: 41296

Sector: po

Aantal scholen onder bestuur: 13

Totaal aantal leerlingen: 2585
leerlingen op 1 oktober 2021

Lijst met scholen waarbij we verificatie-activiteiten hebben uitgevoerd:

De Sterrenzanger

Rudolf Steinerschool (09ZG)

Vrijeschool Castricum (31FK)

Parcival (06QZ)

Lijst met scholen met ander type onderzoek:

Rudolf Steinerschool (09ZG)

De informatiewaarde van een aantal onderdelen in het bestuursverslag kan beter. Dit betreft een aantal onderdelen van de continuïteitsparagraaf en de verantwoording van de besteding van de middelen voor passend onderwijs die het bestuur heeft ontvangen van het samenwerkingsverband.

Wat moet beter?

Tijdens het bestuursonderzoek hebben wij een verificatie-activiteit op een school afgebroken en omgezet naar een kwaliteitsonderzoek naar risico's. Hieruit bleek dat de Rudolf Steinerschool (Haarlem) niet voldoet aan de basiskwaliteit. Het bestuur dient de tekortkomingen in de onderwijskwaliteit zo snel als mogelijk te herstellen.

Tevens zijn er een aantal tekortkomingen in de wet- en regelgeving geconstateerd. Zo blijkt de ouderbijdrage niet op alle scholen vrijwillig te zijn en zijn er een aantal scholen waar sprake is van een vierdaagse schoolweek. Ook blijken wij niet over alle schoolplannen te beschikken. Het bestuur heeft een aantal van deze tekortkomingen lopende het onderzoek opgelost.

Tot slot moet het bestuursverslag van het bestuur volledig zijn. Een onderdeel van de continuïteitsparagraaf is niet volledig opgenomen. Wij vertrouwen erop dat het bestuur dit in het eerstvolgende bestuursverslag herstelt.

Vervolg

De Rudolf Steinerschool (Haarlem) is als Onvoldoende beoordeeld. De afspraken die wij met het bestuur hebben gemaakt over het herstellen van de geconstateerde tekortkomingen staan vermeld in een apart (school)rapport.

Voor wat betreft de tekortkomingen in wet- en regelgeving, die niet lopende het onderzoek zijn opgelost, spreken wij het vertrouwen uit dat deze tekortkomingen niet opnieuw optreden.

Inhoudsopgave

1.	Opzet van het vierjaarlijks onderzoek	5
2.	Resultaten vierjaarlijks onderzoek bestuur	8
	2.1. Besturing, kwaliteitszorg en ambitie	9
	2.2. Overige wettelijke vereisten	13
	2.3. Afspraken over vervolgtoezicht	13
3.	Reactie van het bestuur	14

1. Opzet van het vierjaarlijks onderzoek

De Inspectie van het Onderwijs heeft april-juni 2022 een vierjaarlijks onderzoek uitgevoerd bij Ithaka. In een vierjaarlijks onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

Waarborgt het bestuur met zijn (be)sturing de kwaliteit op de scholen en is er sprake van deugdelijk financieel beheer én heeft het bestuur ambities gericht op de verdere ontwikkeling van de scholen en draagt dit bij aan de kernfuncties van het onderwijs?

Werkwijze en onderzoeksactiviteiten

Het onderzoek richt zich op onderstaande standaarden op het niveau van het bestuur. Daarnaast spreken we vanuit het perspectief van de kernfuncties en het stelsel met het bestuur over zijn visie en ambities.

Standaard	Onderzocht
Besturing, Kwaliteitszorg en Ambitie	
BKA1. Visie, ambities en doelen	•
BKA2. Uitvoering en kwaliteitscultuur	•
BKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog	•

Om antwoord te geven op de onderzoeksvragen voeren we verificatie-activiteiten uit op school- en bestuursniveau. Daarbij kunnen we ook andere belanghebbenden betrekken.

Onderzoeksactiviteiten

Het vierjaarlijks onderzoek bij Ithaka hebben we op maat ingericht. Hieronder lichten we toe hoe we dit hebben gedaan.

De afgelopen twee jaar laten diverse scholen van Ithaka risico's zien in de jaarlijkse risicoanalyse; een drietal scholen voor de tweede keer op rij. Hierover zijn gesprekken met het bestuur gevoerd. Omdat het bestuur zelf deze risico's in beeld bleek te hebben en aan de slag ging met verbeteractiviteiten hebben wij er destijds voor gekozen om geen kwaliteitsonderzoeken naar risico's uit te voeren. In hoeverre het bestuur een accuraat beeld heeft van de kwaliteit van de scholen en hier gericht op stuurt is onderdeel van dit vierjaarlijks onderzoek.

In het document 'Visie op goed onderwijs' stelt het bestuur dat hij vindt dat leerlingen taal- en rekenvaardig moeten zijn.

In het startgesprek werd duidelijk dat het bestuur hiermee bedoelt dat scholen voldoen aan de wettelijke eisen (de signaleringswaarden zoals vermeld in de regeling leerresultaten) voor de referentieniveaus en dat scholen een schoolambitie formuleren met betrekking tot de referentieniveaus voor taal en rekenen. Het bestuur gaf, tijdens het startgesprek, aan dat het voldoen aan de referentieniveaus voor taalverzorging en rekenen voor de scholen lastig is.

Tevens vertelde het bestuur dat er op veel scholen gewerkt is aan de kwaliteitscultuur en dat men nu volop bezig is met de verbetering van het onderwijsleerproces. Met name het verbeteren van de analysevaardigheden van leraren en de afstemming in de klassen krijgt hierbij de aandacht.

Wij leggen daarom bij de verificatie-activiteiten de focus op Zicht op ontwikkeling en begeleiding (OP2), en het Pedagogisch-didactisch handelen (OP3) en brengen in beeld hoe de scholen er op deze twee onderdelen voor staan. Wij vergelijken dit met het beeld dat het bestuur hiervan heeft.

Wij voeren deze verificatie-activiteiten op vier verschillende scholen uit. Dit zijn scholen waarvan het bestuur aangeeft dat de basiskwaliteit op orde is, in ontwikkeling is, nog net niet op orde is of nog niet op orde is.

Hulpvragen

- Realiseert het bestuur met zijn scholen voor Zicht op ontwikkeling en begeleiding en Pedagogisch-didactisch handelen de basiskwaliteit?
 - Heeft het bestuur een accuraat beeld van de kwaliteit van zijn scholen voor wat betreft deze twee onderdelen van het onderwijsleerproces?
 - Hoe stuurt het bestuur op het behalen/behouden van de basiskwaliteit van Zicht op ontwikkeling en begeleiding en het Pedagogisch-didactisch handelen op de scholen?
 - Op welke manier stuurt het bestuur op het behalen van de basisvaardigheden/referentieniveaus taal en rekenen op de scholen?
- Vanuit het geïntegreerde toezicht kijken we bij de beoordeling van de BKA-standaarden ook naar (de sturing op) het financieel beheer. Voor de beoordeling van het financieel beheer kijken we in ieder geval naar de jaarverslaggeving en de daarin opgenomen kengetallen, begroting en prognoses. Wanneer wij tijdens ons onderzoek financiële risico's voor de continuïteit van het onderwijs of onrechtmatige dan wel evident ondoelmatige bestedingen tegenkomen dan rapporteren we hierover in het hoofdstuk Resultaten vierjaarlijks onderzoek bestuur.

Daarnaast stellen we bij elk vierjaarlijks onderzoek vast of de continuïteitsparagraaf die het bestuur heeft opgenomen in het jaarverslag voldoet aan de wettelijke vereisten.

Een volledige continuïteitsparagraaf die voldoet aan de wettelijke vereisten, is van belang voor de transparantie over het toekomst- en risicogericht handelen van het bestuur en voor het tijdig in beeld brengen van financiële risico's en dat het bestuur "in control" is en beschikt over de informatie die nodig is om goed te (kunnen) sturen op zijn beleid. In ons onderzoek kijken wij bij elke BKA standaard naar een aantal onderdelen van de continuïteitsparagraaf.

Onderzoeken op scholen

Daarnaast hebben we de volgende onderzoeken op schoolniveau uitgevoerd:

• Onderzoek naar aanleiding van risico's

We hebben een kwaliteitsonderzoek naar risico's uitgevoerd bij de Rudolf Steinerschool, omdat tijdens de verificatie-activiteit bleek dat zij mogelijk onvoldoende kwaliteit bieden.

We publiceren een apart rapport over het onderzoek op schoolniveau. Dit rapport is te vinden op onze website. In het schoolrapport staan herstelopdrachten naar aanleiding van de wettelijke tekortkomingen die we hebben geconstateerd. Het bestuur is verantwoordelijk voor het herstel van deze tekortkomingen.

Overige wettelijke vereisten

Deugdelijkheidseisen die niet aan een standaard in het waarderingskader zijn verbonden vatten we samen onder de noemer overige wettelijke vereisten (zie Onderzoekskader). Er was aanleiding om overige wettelijke vereisten te onderzoeken, Uit de voorbereiding bleek dat:

- wij niet in het bezit zijn van alle schoolplannen;
- de ouderbijdrage niet bij alle scholen vrijwillig is.

Daarnaast constateerden we tijdens het onderzoek dat op een aantal scholen sprake is van een vierdaagse schoolweek.

Signalen

In de voorbereiding van ieder onderzoek kijken we naar eventuele signalen die bij de inspectie zijn binnengekomen. Soms heeft dat gevolgen voor de uitvoering van het onderzoek.

Er zijn geen signalen over Ithaka en de scholen bij ons binnengekomen die opvolging vereisen.

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 staan het eindoordeel op bestuursniveau en de oordelen op de standaarden uit het kwaliteitsgebied Besturing, kwaliteitszorg en ambitie. De afspraken over het vervolgtoezicht zijn opgenomen in hoofdstuk 2. In hoofdstuk 3 is de reactie van het bestuur op het onderzoek en rapportage opgenomen.

2 . Resultaten vierjaarlijks onderzoek bestuur

In dit hoofdstuk geven we de resultaten weer van het onderzoek op bestuursniveau.

Samenvattend oordeel

In onderstaande figuur zijn de resultaten samengevat. Te zien is wat het eindoordeel is op bestuursniveau en de oordelen op de standaarden.

We beoordelen de kwaliteit van de besturing, kwaliteitszorg en ambitie van Ithaka als Voldoende.

Context

Stichting Vrijescholen Ithaka (Ithaka) is een bestuur voor vrijeschoolonderwijs met 13 scholen in Noord en Zuid-Holland. De meeste scholen zijn ontstaan als eenpitters vanuit een ouderinitiatief, die zich op een bepaald moment hebben aangesloten bij de stichting. Het bestuur staat hier nog steeds voor open.

In de afgelopen jaren is het vrijeschoolonderwijs in Nederland sterk gegroeid. Dit betekent dat ook binnen Ithaka zelf de scholen groeien, waardoor er soms nevenvestigingen ontstaan. Dit is met name in Haarlem terug te zien.

Sinds 2019 heeft Ithaka een nieuwe bestuurder. Hierdoor kwam er een einde aan een periode van discontinuïteit binnen het bestuur.

Samenvatting

De bestuurder heeft bij haar aantreden eerst de voorwaarden voor besturing op orde gebracht. Vervolgens is er in gezamenlijkheid gewerkt aan het formuleren van een visie voor goed onderwijs en daarvan afgeleide doelen en ambities. Aan de hand van het stelsel voor kwaliteitszorg houdt het bestuur zicht op het bereiken van deze doelen en ambities. Tijdens de verificatie-activiteiten bleek dat het bestuur voldoende zicht op de kwaliteit van de scholen heeft.

Er is sprake van deugdelijk financieel beheer. Het bestuur kan nu en in de nabije toekomst voldoen aan de financiële verplichtingen om het onderwijs te verzorgen.

2.1. Besturing, kwaliteitszorg en ambitie

In de onderstaande tabel geven wij de oordelen en/of waarderingen weer op de standaarden van het kwaliteitsgebied Besturing, kwaliteitszorg en ambitie. Vervolgens geven we een toelichting op deze oordelen.

BESTURING, KWALITEITSZORG EN AMBITIE	O	V	G
BKA1 Visie, ambities en doelen		●	
BKA2 Uitvoering en kwaliteitscultuur		●	
BKA3 Evaluatie, verantwoording en dialoog		●	

BKA1. Visie, ambities en doelen: Inrichting op orde

De standaard Visie, ambities en doelen is als Voldoende beoordeeld. Het bestuur heeft een duidelijke visie op onderwijs en daarvan afgeleide doelen en ambities.

Voorwaarden zijn op orde gebracht

Bij haar aantreden in 2019 heeft de bestuurder eerst gezorgd dat de voorwaarden voor besturing aanwezig waren. Zo is er gezorgd voor een volledig bezet stafbureau met experts op diverse terreinen. Daarnaast heeft de bestuurder er ook voor gezorgd dat er op alle scholen vaste directeuren zijn aangesteld, zodat er gebouwd kon worden aan de onderwijskwaliteit.

Visie op onderwijs en besturing opgesteld

Vervolgens is er een visie op onderwijs opgesteld samen met alle geledingen. Opvallend in deze visie is de combinatie tussen elementen uit de hedendaagse (gebaseerd op actuele inzichten vanuit de wetenschap) visie op goed onderwijs en de elementen van het vrijeschoolonderwijs. Het is het bestuur gelukt om beide werelden, die vaak als tegenover elkaar gezien worden, met elkaar te verenigen en hieraan doelen en ambities te verbinden. Tevens is er, opnieuw in gezamenlijkheid, een visie op de besturing van de organisatie vastgesteld. Hiermee is een solide basis gelegd en weet iedereen waar hij aan toe is. Tegelijkertijd merken we ook dat soms in gesprekken het vrijeschoolonderwijs tegenover resultaten wordt gezet. Het roept de vraag op of nu voldoende helder is binnen de organisatie wat de meerwaarde van het vrijeschoolonderwijs zou kunnen zijn in het versterken van de basisvaardigheden. Mede omdat wij zien dat er wel degelijk verschillen in resultaten zijn tussen scholen met eenzelfde leerlingenpopulatie.

Stelsel van kwaliteitszorg ingericht

Onder verantwoordelijkheid van de stafmedewerker kwaliteit is vervolgens het stelsel van kwaliteitszorg ingericht. Hierdoor is duidelijk wat wanneer moet worden aangeleverd en wat de eisen hieraan zijn.

Op basis van de vrijeschoolvisie en met hulp van een externe is voor een aantal standaarden uit het onderzoekskader van de inspectie bepaald wat men verwacht te zien als zij kijken naar basiskwaliteit en wat aanvullende ambities zijn, de zogeheten Ithakakwaliteit. Dit proces heeft enige vertraging gekend door de coronapandemie en zal nog verder worden uitgewerkt. Wij geven het bestuur mee om alle documenten die er nu zijn te bundelen in een overkoepelend plan kwaliteitszorg.

Informatiewaarde bestuursverslag kan beter

De informatiewaarde op onderstaande onderdelen kan nog worden verbeterd in de volgende bestuursverslagen. Wij vragen het bestuur hier meer oog voor te hebben.

Het bestuur geeft in het bestuursverslag 2020 geen beschrijving van de risico's die hij verwacht. Het bestuur heeft in het concept bestuursverslag 2021 wel beschreven voor welke risico's en onzekerheden hij zich de komende jaren geplaats ziet en deze voldoet aan de eisen.

Bij de meerjarenbegroting is het belangrijk dat er (financiële) middelen aan de strategische doelen zijn gekoppeld. Wij zien dit echter beperkt terug in het jaarverslag en de meerjarenbegroting, die wij hebben ontvangen van het bestuur. Wij vragen het bestuur om hier meer aandacht aan te besteden.

BKA2. Uitvoering en kwaliteitscultuur: Voldoende zicht

De standaard Uitvoering en kwaliteitscultuur is Voldoende. Het bestuur heeft voldoende zicht op de scholen en werkt samen met de scholen om de doelen te bereiken. Indien nodig stuurt het bestuur bij.

Bestuur heeft voldoende zicht op de kwaliteit van het onderwijs

Het bestuur verzamelt diverse gegevens over het onderwijs op de scholen (in de zogeheten bestuursfoto) en voert periodiek kwaliteitsgesprekken. Er is hierdoor voldoende zicht op wat er goed gaat en wat nog beter moet. De constatering van het bestuur dat de meeste scholen zich kunnen verbeteren op Zicht op ontwikkeling en begeleiding, voor wat betreft het analyseren en afstemmen op de onderwijsbehoeften van de leerlingen, en het afstemmen binnen het pedagogisch-didactisch handelen herkennen wij uit onze verificatie-activiteiten op schoolniveau.

De audits die het bestuur uitvoert om een beter beeld van de praktijk te krijgen, worden door de diverse gesprekspartners als waardevol gezien. Wel merkten wij dat niet altijd duidelijk is wat er na de uitkomst van de audit verwacht wordt van de school.

Vanwege deze constatering en het feit dat bepaalde verbetertrajecten wel lang lijken te duren, raden wij het bestuur aan om na te denken over het interventierepertoire. Wanneer doe je wat en wanneer grijp je in?

Denken en handelen in gezamenlijkheid

Het bestuur vindt het erg belangrijk om gezamenlijk zaken op te pakken. Hier is binnen de organisatie veel waardering voor. Men waardeert het dat de bestuurder en het stafbureau zo laagdrempelig maar vooral ondersteunend zijn. Er wordt daadkrachtig opgetreden bij signalen of andere zaken waar een directeur net iets meer nodig heeft. De inzet die het bestuur heeft gepleegd op scholing en het ontwikkelen van onderwijskundig leiderschap op de scholen lijkt zijn vruchten te gaan afwerpen. Gevolg is dat iedereen in de organisatie weet waaraan gewerkt dient te worden, maar ook op de hoogte is van wat er goed gaat en waar het nog niet zo goed loopt. Daarnaast wordt ook in de scholen het professionele gesprek steeds meer opgepakt. Teamleden praten met elkaar over wat goed onderwijs is binnen hun school afgeleid van de bestuursvisie.

Intern toezicht kan beter

De bestuurder zelf legt verantwoording af aan een raad van toezicht. Zij doet dit aan de hand van een eigen opgesteld jaarplan. Tijdens het gesprek met de raad van toezicht werd duidelijk dat er veel expertise beschikbaar is bij de intern toezichthouder en iedereen vanuit zijn eigen expertise handelt. Binnen welk kader men toezicht houdt en met welke doelen is echter niet geheel duidelijk. Hierdoor zou het kunnen zijn dat de raad van toezicht blinde vlekken heeft. Wij geven de raad van toezicht het advies om hier nog eens naar te kijken en ervoor te zorgen dat zij onafhankelijk van de uitvoerend bestuurder toezicht houden.

Ook constateerden wij, bij de beoordeling van de continuïteitsparagraaf, dat de intern toezichthouder in het bestuursverslag weliswaar verslag doet van zijn werkzaamheden maar dit is te beperkt. Uit het verslag wordt onvoldoende duidelijk hoe hij het bestuur ondersteunt bij beleidsvraagstukken en financiële problematiek en welke resultaten hij met het toezicht heeft bereikt (artikel 4, vierde lid Rjo (Bijlage 3) en artikel 3f Rjo). Het bestuur krijgt hiervoor een herstelopdracht.

Bestuur stuurt voldoende op financiële risico's

De nieuwe bekostigingssystematiek in het PO is door de hoge gewogen gemiddelde leeftijd van het onderwijzend personeel nadelig voor het bestuur. Naar verwachting neemt de bekostiging trapsgewijs af tot ruim 0,6 mln. per jaar en begroot het bestuur in 2026 een negatief vermogen van € 422.300. Momenteel is het bestuur druk bezig in drie scenario's de noodzakelijke bezuinigingen verder uit te werken.

We constateren dat het bestuur nu en in de nabije toekomst kan voldoen aan de financiële verplichtingen om het onderwijs te verzorgen. We zien een bestuur dat erop stuurde om hieraan ook in toekomstige jaren te kunnen blijven voldoen.

BKA3. Evaluatie, verantwoording en dialoog: Reflectie staat centraal.

Ook de standaard Evaluatie, verantwoording en dialoog beoordelen wij als Voldoende. Het bestuur zorgt er samen met de geledingen voor dat zij reflecteren op de opgestelde plannen.

Wat is er al en wat kan beter?

Omdat er al veel plannen en documenten binnen het bestuur aanwezig waren, is men eerst gestart met verzamelen en kijken wat werkt en wat niet. Op basis hiervan is de eerder genoemde visie op onderwijs opgesteld. Hierdoor kon er verder worden gebouwd op wat er al was en is draagvlak voor de aansturing ontstaan.

Gemeenschappelijke medezeggenschapsraad neemt taak serieus

Het bestuur beschikt over een kundige gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (gmr) die erg betrokken is en duidelijk weet welk recht wanneer aangewend dient te worden. De gmr is voor de bestuurder een actieve sparringpartner, die het kritische gesprek ook niet uit de weg gaat. Tijdens de uitvoering van het bestuursonderzoek werd continu in gesprekken de thema-avond over diversiteit die de gmr vanuit hun initiatiefrecht hebben georganiseerd genoemd (en genoemd). Tevens is er een jaarverslag van de gmr beschikbaar via de website van het bestuur.

Risico's in beeld brengen

Van besturen wordt verwacht dat zij goed zicht hebben op hun omgeving. Daaronder vallen ook de risico's die mogelijk op het pad van het bestuur komen. Van een bestuur verwachten wij dat het systematisch stilstaat bij het benoemen van risico's. Wij willen graag zien dat de risico-inventarisatie binnen de organisatie is verankerd en hoe het bestuur het risicobeheersingssysteem in de praktijk toepast en waar nodig aanpast (Rjo, art. 4, lid 4). Onderdelen van de rapportage over de aanwezigheid en werking van het interne risicobeheersings- en controlesysteem ontbreken in het bestuursverslag, namelijk: hoe het systeem in de praktijk functioneert, de resultaten die met het systeem zijn bereikt en de (eventuele) aanpassingen die zijn doorgevoerd. Het bestuur heeft in het concept bestuursverslag 2021 de volledige rapportage opgenomen en deze voldoet aan de eisen.

Passend onderwijs voor iedere leerling die dat nodig heeft, is een belangrijk uitgangspunt van ons onderwijs, ook vanwege kansengelijkheid. Het bestuur geeft in het bestuursverslag 2021 aan waaraan zij de middelen passend onderwijs heeft besteed. Voor welke doelen de middelen zijn ingezet en welk effect de inzet van de middelen heeft gehad is niet vermeld in het bestuursverslag 2021.

2.2. Overige wettelijke vereisten

We hebben tekortkomingen aangetroffen bij de volgende overige wettelijke vereisten die we hebben onderzocht:

- aanwezigheid van schoolplannen bij de inspectie. Het schoolplan van Vrije School Waterland is niet in het internetschoolschooldossier geplaatst;
- vrijwilligheid van de ouderbijdrage.

Het bestuur heeft deze tekortkomingen tijdens het onderzoek opgeheven.

Tevens constateerden wij tijdens het bestuursonderzoek dat er op een aantal scholen sprake is van een vierdaagse schoolweek. Uit het gesprek met het bestuur bleek dit een noodgreep van het bestuur te zijn vanwege het lerarentekort. Wij hebben besproken dat dit wettelijk niet is toegestaan. Het bestuur heeft aangegeven dat deze situatie na de zomervakantie niet meer zal bestaan. Wij vertrouwen erop dat dit inderdaad zo is.

2.3. Afspraken over vervolgtoezicht

We wijken bij Ithaka voor het vervolgtoezicht niet af van de reguliere termijn van vier jaar. De jaarlijkse prestatie- en risicoanalyse en/of urgente signalen kunnen de inspectie aanleiding geven het vervolgtoezicht alsnog aan te scherpen.

Voor de wettelijke tekortkomingen krijgt het bestuur een herstelopdracht die in onderstaand schema staan vermeld.

Tekortkoming	Wat verwachten wij van het bestuur?	Wat doen wij?
Bestuur		
BKA2 Artikel 4, vierde lid Rjo (Bijlage 3) en Artikel 3f Rjo Continuïteitsparagraaf In het verslag van de intern toezichthouder ontbreekt op welke wijze de intern toezichthouder het bestuur ondersteunt en adviseert over beleidsvraagstukken en financiële problematiek en welke resultaten er met het toezicht zijn bereikt	Het bestuur zorgt ervoor dat het verslag volledig in de eerstvolgende jaarverslaggeving is opgenomen.	Wij vertrouwen erop dat het bestuur het volledige onderdeel in de eerstvolgende jaarverslaggeving opneemt.

De wettelijke tekortkomingen die we hebben geconstateerd bij een schoolonderzoek vermelden we in het aparte schoolrapport (zie Hoofdstuk 1).

3. Reactie van het bestuur

Hieronder geeft het bestuur aan op welke wijze het de bevindingen uit het onderzoek betreft bij de verdere ontwikkeling van de bestuurlijke kwaliteitszorg.

Het bestuur van de Stichting Vrijescholen Ithaka is content met het perspectief van de onderwijsinspectie op de bestuurlijke kwaliteitszorg van de stichting. Zij herkent zich in het algemene beeld en neemt de herstelopdracht en ook aanbevelingen van de inspectie mee in de verdere ontwikkeling van de stichting. De conclusie van de inspectie vormt een goede basis voor vertrouwen in de koers die is ingezet en sterkt ons in de richting die we op gaan. De aanbevelingen zien wij als een bijdrage aan onze kwaliteitsverbetering en als een positieve uitdaging. Zo wordt bijvoorbeeld benoemd dat de inspectie in de gesprekken binnen de stichting een neiging ontmoet om vrijeschoolonderwijs diametraal te zetten tegenover leeropbrengsten. Wat het bestuur betreft sluit dit niet aan bij de visie van de stichting, goede leeropbrengsten zijn juist ook bij goed vrijeschoolonderwijs evident. We concluderen dat het dus belangrijk blijft om deze visie uit te dragen en aan de 'grond' te krijgen.

Wij willen enkele opmerkingen plaatsen bij de wettelijke gebreken die de inspectie heeft aangetroffen:

- De inspectie constateert dat de ouderbijdragen op niet alle scholen vrijwillig is. Wij willen opmerken dat geen enkele school van Ithaka een verplichte ouderbijdrage heeft. Wij zijn van mening dat deze constatering een formuleringskwestie is. Niet alle scholen hebben deze vrijwilligheid dusdanig onder woorden gebracht dat er heel expliciet duidelijk wordt gemaakt dat geen enkele leerling wordt uitgesloten van het vrijeschoolonderwijs of daaraan gerelateerde activiteiten als er geen ouderbijdrage wordt betaald.
- Met betrekking tot de constatering dat enkele scholen een vierdaagse schoolweek hebben ingevoerd, willen wij benadrukken dat dit geen beleidsvisie van de stichting is geweest. Hier was sprake van een duidelijke overmachtssituatie op twee van onze locaties: als gevolg van het lerarentekort is op deze locaties voor een beperkte tijd en bij een beperkt aantal klassen een dergelijk situatie ontstaan.

Inspectie van het Onderwijs
Postbus 2730, 3500 GS Utrecht
T-algemeen 088 6696000
T-loket (voor vragen) 088 6696060

